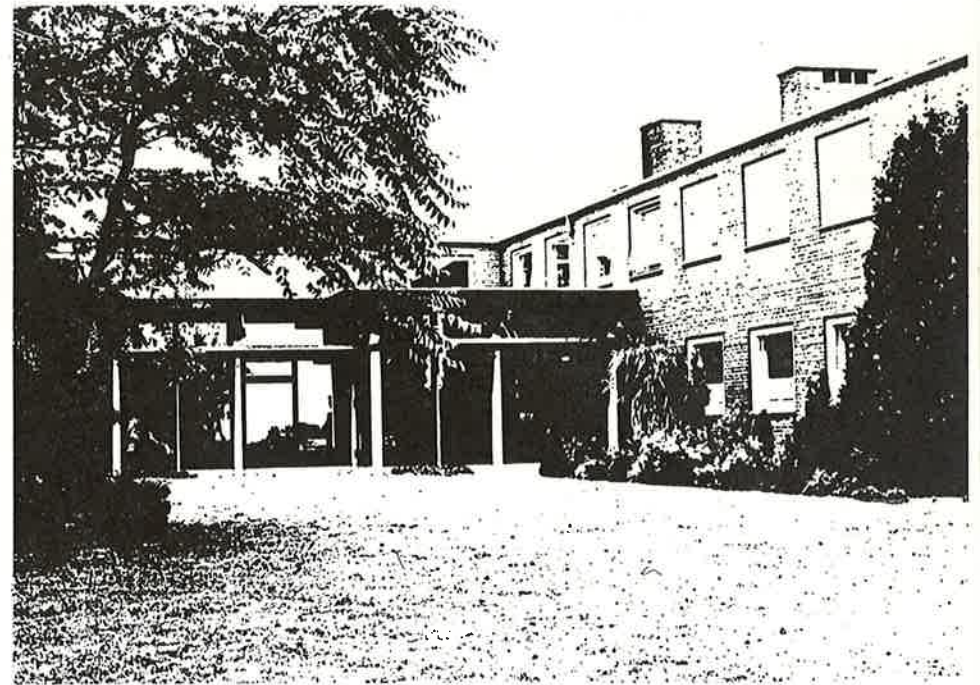

Ringe Fri- og Efterskole

Årsskrift 1976

47. årgang - udgivet af elevforeningen

Ved skolens formand...

Når jeg her skal se tilbage over det år, der nu er ved at rinde ud, må min første tanke være, at det har været et roligt år, præget af stabilitet på alle områder.

Vi har ikke i det forløbne år bygget nye lokaler, men derimod er drengefløjten gennemgribende blevet restaureret og moderniseret, og der er nu tomandsværkser overalt, — det har været en drøj omgang, men det var tiltrængt.

Vi står i dag med en fuldt moderne og tidssvarende skole, som også lokalemæssigt kan indfri de krav, der vil blive stillet. Dertil kommer, at børneskolen, som I sikkert ved, i nogle år har haft egne nye lokaler, som yderligere er blevet udbygget, og hvor denne del af skolelivet trives på bedste måde.

1976 er også tiåret for vort afholdte forstanderpar Kirsten og Gunnar Kjær's tiltrædelse her. — Det har været 10 begivenhedsrige og arbejdsfyldte år, hvor de har forstået at tilføre skolen det nye, som tiden har krævet, og samtidig formået at føre de gamle traditioner videre, og vi i bestyrelsen, ja, hele skolekredsen er meget taknemmelige for det gode resultat og det gode samarbejde, — vi ser trygt fremtiden i møde under deres ledelse.

Jeg retter en velment tak til jer, der til daglig virker på skolen, for godt samarbejde i det forløbne år, og ønsker jer, samt nuværende og gamle elever, en glædelig jul og et godt nytår.

Verner Tange

Årets gang

Fugletræk, bladfald, morgenrim er symptomer på, at året hælder. Vi går mod vinter, mod jul, og hertil knyttes mange gode traditioner, som vi alle har brug for at fastholde.

Således er jeg blevet indarbejdet i den gode tradition at skulle aflægge beretning om årets gang her på skolen til elevforeningens medlemmer, og netop den gentagelse, som ligger heri, virker beroligende.

— — —
Elevholdet, der forlod os til sommerferien, var som hold betragtet noget spredt. Det kneb med at få dannet det fællesskab, det er så afgørende at opleve, fordi betydningen deraf ligger i mange sammenhænge ud over skolen.

Som enkeltmennesker var langt de fleste af virkelig kvalitet, og jeg har da også fået mange bekræftelser på, at skoleåret til trods for megen individualitet, for ikke at sige egoistdyrkelse, i hovedsagen var vellykket.

I, der gik her sidste år, bærer heller ikke alene skylden for omtalte savnede fællesskab. Vi andre må tage en stor del af ansvaret herfor.

Det er imidlertid et problem, man aldrig bliver færdig med, hvorfor noget lykkes og noget mislykkes. Når de samme forudsætninger år efter år synes at være til stede, skulle man tro, at det samme resultat ville vise sig, men sådan er det ikke, og ret betænkt er det nu måske godt nok.

20. august startede vi med et nyt elevhold på 96 elever. Alt tegner i den skrivende stund lovende. Vi har fået en god start, men det er alt for tidligt at spå om, hvordan det samlede forløb vil arte sig.

Pigerne fra sidste år vil sikkert underskrive, at vi har fået usædvanlige gode værelsesforhold i nybygningen. Det var en god investering med det byggeri, men det medførte, at forholdene

måtte forbedres på drengefløj, hvis ikke der skulle finde en urimelig diskriminering sted. En gennemgribende restaurering blev iværksat foråret 1976 og afsluttedes midt i sommerferien. Resultatet er, at hele den gamle elevfløj med undtagelse af nederste gang er fuldt moderniseret. Alle værelser er indrettet til 2 personer, og hele møblementet er udskiftet. Vinduesudskiftning og isolering er også foretaget.

Det er dejligt nu, men det har faktisk været dyrt, og vi må sandelig trække vejret nu for at konsolidere økonomien, men når der ses tilbage på de sidste ti år, er det faktisk ikke småting, der er sket. En pause nu vil derfor være på sin plads, om der så skal fortsættes, må udviklingen afgøre. Afgørende er det blot, at der sørges for, at skolen til enhver tid er på højde med udviklingen, og naturligvis jævnsides hermed, at det indre klima er i orden. Går de indre sammenhænge tabt, kan vi bygge og bygge, men til ingen verdens nytte! Men at sørge for begge sider af samme sag er i orden er just vor fornemmeste opgave. Vi håber, vi fortsat må få skænket lykke og held til at løse den.

Sidste år fik vi også færdigbygget friskolen, og den fungerer godt, både i det ydre og det indre. Friskolen er inspirerende at have tilknyttet efterskolen. De milde vinde, der kommer fra børnenes leg og glade hverdag, har betydning for klimaet på efterskolen, ligesom friskolen kan have gavn både af lærerkræfter og lokaliteterne på efterskolen. Rigtigt udnyttet kan vekselvirkningen mellem de to skoleformer være meget berigende.

Mange aktiviteter ud over hverdagens pligter har i årets løb fundet sted. Højdepunkterne må vel siges at være de sædvanlige: Jule-, fastelavns- og elevfesten. Disse fester er jo netop i så høj grad præget af jeres medvirken, og I har forstået at leve op til den linie, som vi holder på til hverdag. Så længe gamle elever vil bevare deres holdning er det en glæde at indbyde til fest, og jeg har ikke fantasi til at forestille mig andet, end I ved jeres fremmøde vil støtte os i vort arbejde.

Festerne med skolens elever har til hver en tid sin positive egenverdi. Disse fester, kender I, har sin baggrund i det daglige arbejde. Kan man på sin arbejdsplads magte samarbejdet

om arbejdsopgaverne, bliver der en befriende mening med fest-afvekslingen. Den rytme er det godt at fastholde.

Ringe Fri- og Efterskole har det store aktiv at have en konstant og dygtig medarbejderstab og en kompetent, fremsynet bestyrelse. Begge disse to elementer er afgørende for en skoles stabilitet og indhold. At være medarbejder på en skole som her på Ringe Fri- og Efterskole kræver vidsyn, offervilje og tolerance. Egethensyn må vige for fælleshensynet. Det kan være et stort offer, men det er værdt at yde, og det er en nødvendig forudsætning for det gode forløb.

Livet lærer os, at de små egoistcirkler forkrøbler, medens storsind kommer os til gode på en måde, som hverken guld eller sølv kan indfri — at være bragt ind i menneskelige og medmenneskelige sammenhænge, det er livet!

Udskiftninger i medarbejderstaben har dog fundet sted. Jette i køkkenet er således afløst af Anne Knudsen. Vagn læser nu på sidste år i Ollerup og vender tilbage som fast lærer på skolen til sommerferien.

Vi har haft den sorg, at Aage Stokholm er død. Dette er omtalt nærmere under »Mindeord«. I Aage Stokholms sted har vi glædeligvis fået hans søn, Asger Stokholm, han dækker samme fag som faderen. Ydermere er Lisbeth Sylvest her som årsvikar. Medarbejderstaben er således intakt og skolen velbemandet.

Udsendelsen af sidste års elevskrift blev ikke af jer alle lige vel modtaget, fordi skriftet blev udgivet som jubilæumsskrift. Sagen var imidlertid, at vi ikke havde råd til en dobbeltudsendelse, og på længere sigt tror jeg trods alt, at I som tidligere elever fra denne skole vil finde værdi i at eje skolens historie, som den har formet sig i hovedtræk.

— — —
Mange, mange flere detaljer kunne nævnes fra årets gang, og jeg indrømmer, at en dagbogsoptegnelse kunne være på sin plads, men I må nøjes med nogle udvalgte hovedlinier. Dagbogsudsendelsen må høre ind under overvejelserne før næste elevskrifts udsendelse.

Et år fik endnu engang lov at gå godt for os, og jeg håber også

for jer. Vi fik overvejende gode oplevelser, som kan danne baggrund for nye initiativer, nye forhåbninger og nyt mod.

Vi må til vore ønsker om fremtiden håbe, at en stor skare af jer fortsat vil stå sammen om jeres gamle skole. Uden denne store støtte vil *alt* blive anderledes, og det bliver ikke til det bedre.

På samme måde må vi ønske, at forældrekræden her vil finde glæde og mening i, også fremover, at samarbejde om børnenes og de unges vel. Må disse ønsker blive opfyldt, da er vi, der arbejder her i det daglige, givet redskaber i hænde, hvormed vi kan holde skole med mening i!

Glædelig jul og godt nytår!

Kirsten og Gunnar Kjær

Frem mod år 2000...

At tilværelsen er undergivet foranderlighedens lov er forlængst erkendt; men hidtil har det blot været sådan, at udviklingen ikke er gået i hurtigere tempo, end menneskeheden så nogenlunde har kunnet følge med. I hvert fald kunne slægterne forud for os begrænse sig til at klare opgaverne i deres egen tid. Fremtiden blev kun omfattet af deres drømme. Enhver ny slægt kunne således bevæge sig ind og gøre »ubrugt land« til deres eget. Med sig havde de arven: Fædrenes erfaring, som frit kunne bruges eller droppes.

Konklusionen heraf blev, at enhver havde nok i sin tid, og der var en slags tryghed i, i det mindste følte man, at det var i naturens orden.

Den nuværende slægt befinder sig i en helt anden situation. Vi er forpligtet til at beskæftige os med problemerne flere generationer frem, fordi vi har startet en udvikling, som vil kræve en overordnet planlægning helt hen imod år 2000 og længere. Alene spørgsmålet om, hvilke energikilder vi skal anvende, skal der inden for en ikke fjern fremtid træffes beslutning om, og beslutningen, der træffes, får indvirkning generationer frem i tiden.

Selv om vi synes, at teknikken allerede er formidabelt udviklet, så er sandheden jo den, at vi ikke er ved begyndelsen til enden, men ved enden af begyndelsen.

Den tekniske udvikling vil tage til i styrke, tage til i en sådan fart, at borgerne i år 2000-samfundet vil betragte år 1976 som den tekniske oldtid, og til trods herfor skal vi præstere en overordnet planlægning og et overordnet menneskeligt syn, som kan spore og styre udviklingen langt ud over vor egen tid.

En formidabel opgave, men en opgave, som vi ikke kan undrage os, hvis ikke konsekvenserne for vore efterkommere skal blive uoverskuelige.

Et af de sværeste og vanskeligste valg, vi nu står over for at skulle træffe, er altså valget af fremtidens energiform: Atomkraft eller alternativ kraft som sol, vind, jordvarme m.m. Vælger vi atomkraften, fører dette til et samfund, vælges alternativ kraft, udvikles et næsten modstående samfund.

Atomkraften vil føre til stærkt koncentrerede industriforetagender og en deraf følgende stærk befolkningskoncentration. Alternativ kraft vil sandsynligvis medføre et ret decentraliseret samfund.

Ind i billedet kommer de kolossale økonomiske overvejelser. Mange vil vel mene, at vi ville kunne udskyde afgørelsen til et noget senere tidspunkt ved at vælge begge energiformer og afprøve dem sideløbende, hvorefter den bedst egnede vælges og den anden droppes.

En så forholdsvis enkel løsning var virkelig ønskelig; men det er ønsketænkning, fordi vi simpelt hen ikke har de økonomiske midler til et sådant eksperiment. Valget er uundgåeligt!

Spørgsmålet bliver da, om det kan overlades til teknokraterne og fremtidss forskerne alene at foretage det valg og den nødvendige planlægning for beslutningerne. Personlig mener jeg, at en kraftig folkelig påvirkning af teknokraternes planer er en uomgængelig nødvendighed. Ganske vist er teknokraterne ikke umennesker, men deres hovedintention er ifølge sagens natur alene at frembringe den maksimale tekniske udvikling, og at tænke sig en sådan, uden at folk i bred almindelighed har taget stilling til den, vil få konsekvenser, som kan anes, men næppe overskues. Det eneste bolværk mod et uhæmmet teknokrati er en folkelig holdning.

Det er derfor nu nødvendiggjort, at den danske befolkning virkelig bliver sig sit ansvar for fremtiden bevidstgjort. Dette, som vil blive krævet af os, er nemlig aldrig blevet krævet af nogen slægt. At skulle afstikke og strukturere hovedlinierne for to-tre generationers samfund i tiden er ikke en venstrehåndsopgave.

Skal befolkningen imidlertid med vægt inddrages i denne enorme opgave, er det nødvendigt, at vore folkevalgte går foran.

Politikerne må nødvendigvis vænne sig til visionær tænkning, de kan ikke fortsat klare sig med at besidde døgnsyn. Fremsyn må afløse snæversyn. En helt ny politisk holdningsproces er påkrævet. Den snævre partipolitiske holdning må afløses af viljen til tværpolitisk at ville forene sig under det overordnede formål at forme en fremtid, hvor livskvaliteterne kan få sin store plads. Den tid, hvor vore politikere offentligt demonstrerer, at de end ikke på grund af smålige hensyn kan lægge rammerne for dagen og vejen, må uigenkaldeligt bringes til ophør.

Den omstændighed, at vi står ved en historisk skillevej, hvor der må vælges mellem mål og midler, som berører vore efterkommere på livsafgørende punkter, må kunne sætte omstillingsprocessen i gang hos politikerne og hos befolkningen.

Først foreliggende opgave er naturligvis at få sat skik på landets fælleshusholdning for at få overskud til at sikre kommende slægter frem i tiden. Midlerne til at klare både nutid og fremtid må skaffes gennem en generelt ændret folkelig holdning, således at den herskende egoisme afløses af viljen til at ofre det nødvendige for at afhjælpe de aktuelle samfundsproblemer.

Herefter må en omfattende opbygning om fremtidsperspektiverne sættes ind, befolkningen må bringes til at forstå teknikens væsen, dens farer og muligheder, og til at forstå dens brug og misbrug, og i en senere fase drages ind i beslutningen om dens anvendelse, da bliver der mulighed for at omsætte tekniken i menneskehedens tjeneste. Egoistperioden må afløses af et folkeligt fællesskab om at forme en nutid og en fremtid, der er tålelig for vore børn og børnebørn.

Alt dette vil stille enorme krav til hver og een af os, men det vil bringe en ny og god mening ind i hvert et hjem. Det vil medføre en fornemmelse af at betyde noget i en større sammenhæng og forlænge perspektiverne for os alle.

Dersom det danske folk magter denne kolossale omstilling, da vil der blive skabt en fremtid; der bliver bedre end minderne, og da vil vi overgå til historien som en slægt, der viste sig stærkere end sin skæbne!

Gunnar Kjær

Kræfternes frie spil

Jeppe Åkjær skriver et sted om sin barndoms oplevelser ved åen, der bugtede sig nede i engene. Langt ude i det grønne, omgivet af hyggeligt gumlende køer, gik han på opdagelse med fiskestangen, og i hvert sving lå en ofte indfriet forventning om den bidelysne fisk. I dag er denne å snorlige, hedeselskabskanal, med afrettede kanter, besat med rødbrun okker, på lange stræk rørlagt og tildelt den ære at være optaget i amtets liste over spildevandsrecipienter!

Man behøver ikke at hedde Jeppe Åkjær for at kunne fortælle om sådanne oplevelser. Alle kan formodentlig berette om noget lignende. Derfor rejser spørgsmålet sig, hvad der er ved at ske med Danmark?

Der har været skrevet meget om »folkelig krise«, »kulturel krise« og »politisk krise«, og dette indlæg har samme udgangspunkt: at gøre opmærksom på, hvad jeg anser for en af de vigtigste problemstillinger i dag. Hvis man, som jeg, har den grundindstilling, at mennesket er bundet til natur, landskab, planter, dyreliv, og at menneskets forstillinger, tanker og holdninger i væsentlig grad er præget af det miljø, man er en del af, så må det være en personlig forpligtelse at fortælle jer, at I tager fejl, når I ikke bruger skov, mark, eng, strand, hav, luften, skyerne som inspiration og rekreation!

Mange af jer kommer sjældent, nogle aldrig, uden for asfalten, jeres dag tilbringes indendørs, I lider af hovedpine, stess, mavebesvær, og mange tror, at et lægebesøg med ordineret af lidt tabletter er løsningen. I tager fejl! Johs. V. Jensen har sagt, at uden rod i fortiden, kan man ikke forstå nutiden og derfor ikke bevidst forme fremtiden. Måske kan det samme siges med naturen. Hvis I ikke har oplevet de vidstrakte hedeblader, der hvor de endnu findes, de store skove, langt fra parkeringspladsen, de øde strande en blæsende vinterdag, den slyngende å en sommer-

morgen, rørskovens hvisken og granskovens dialog med vinden — hvis I ikke har opsøgt den musik, som stilheden er i skoven, så mangler I en væsentlig dimension I jeres tanker, og I vil med rette kunne bebrejdes jeres »synd« af kommende slægter, fordi I ikke gør noget for at redde de sidste rester af natur i Danmark.

Tanken om at passe på naturværdierne har hidtil været fremført af nogle få naturromantikere, men efterhånden må det gå op for folk i almindelighed, at natur ikke bare er noget, der henligger til de fås fornøjelse, men at vi alle er direkte afhængig af den. Når folk ikke længere kan vande have eller vaske bil, fordi grundvandet er sænket for meget, når man ikke længere kan få rent vand i hanerne uden at skulle betale »oliepriser« derfor, når man ikke længere kan tage til stranden uden at sætte sundheden på spil, så vil I vågne op — men da er det for sent!

De seneste års naturfredningsbestemmelser har haft til hensigt at bevare landskaber og åbne dem for offentligheden. Bestemmelserne er direkte foranlediget af den stigende industrialisering. Vores arbejds- og boligmiljø bliver stadig mere konformt — omgivet af glas, beton, asfalt, skorstene, bilos- og støj, og selv om mange søger at ændre herpå, er der nok tale om den pris, der må betales for den levestandard, vi ønsker. Men det bør ikke forhindre os i at bruge naturen som en modvægt. Derfor skal den behandles med omtanke, så flest mulige får gavn af den. Hvert år inddrages ca. 8.000 ha til industri-anlæg, veje og boligområder, og alle kan se, at denne vækst ikke kan fortsætte uhæmmet fremover. Det er nødvendigt med en stram og styret planlægning, og det må være rigtigt at opfordre til at styrke de kræfter, der har indset, at tingene ikke udvikler sig bedst ved ikke at blande sig. Hvis der ikke fortsat og med forøget styrke gribes ind fra samfundsmagtens side, vil jungleloven også herske på det omtalte område — til skade for generationer fremover.

I adskillige fredningssager har debatten om fredningens ulemper for de berørte landmænd overskygget betydningen, som en gennemført fredning kan have for almenheden. Sidste eksempel herpå er sagen om Kongeådalene. Det er, som om befolkningen

ikke rigtigt forstår hensigterne bag de nye miljø- og fredningslove. Diskussionerne har været præget af snævre erhvervsinteresser contra f.eks. exclusive lystfiskerinteresser, og den brede befolkning forekommer mig at være aldeles passiv. Mange har ikke fået øjnene op for værdien af, at almenheden har lov til, med enkelte begrænsninger, at færdes på anden mands jord, og at lovgivningen således søger at imødekomme det i mennesket, som er nævnt indledningsvis i denne artikel. Desværre ser man ofte, at denne ret misbruges. Tankeløs færden uden for veje og stier, og hensynsløs placering af affald hører til hverdagsoplevelser, og følgen er, at flere og flere implicerede taler om at få revideret loven om den frie adgang til naturen. De personer, der på denne måde afstedkommer sådanne reaktioner, gør ubodelig skade for mange, der kender deres ansvar. Det må være rigtigt i en skolesituation at argumentere for at styrke de emner og fag, der kan øge forståelsen for, at naturen er et fælles gode, som ingen snævre grupper kan have forret til. Tænk, hvis vi igen skulle opleve, at kun skovejeren havde ret til at betrede skoven!

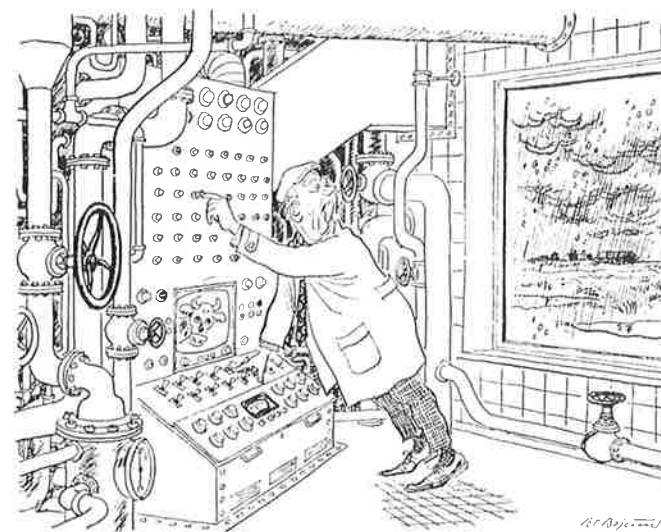
Hvordan kan friheden til at færdes i naturen styres? Sker det bedst ved at overlade til folk selv at bestemme, hvor og hvordan de vil færdes, eller gøres det bedst ved love og cirkulærer fra staten, som på alles vegne ved hjælp af politi og domstole regulerer naturforbruget? Vi kan ikke li' den sidste løsning, men det er nok klart for flertallet, at friheden også på dette område må underkastes begrænsninger af hensyn til helheden. Der findes derfor også en række love, som almenheden imidlertid kender alt for lidt til. Hvem af jer (eller jeres forældre?) kender noget til fredningsplanudvalg? Regionsplanlovene? Miljølovene? Naturfredningsloven? Skovloven? for blot at nævne nogle af de vigtigste. Den nye kommunalplanlov bør også nævnes, fordi princippet om nærdemokrati her er noget grundlæggende. Fælles for alle disse love er, at de søger at regulere forholdene på en sådan måde, at der kommer balance imellem landskabets bæreevne og samfundets behov, og fælles for nogle af lovene er ideen om det nærdemokratiske, hvor enhver, der har en individuel interesse i f.eks. et vandløb, et stykke skov, en engstrækning,

en mose eller sø o.lign. har ret til på kommunekontoret at få oplyst, hvilke planer der haves eller påtænkes for det konkrete område. Planerne kan ikke effektueres uden at de implicerede parter har haft mulighed for indsigelse og eventuelt kunnet anke afgørelsen. Hvis I ikke bruger jeres muligheder her, vil snævre erhvervsinteresser fortsat have overtaget, og I må finde jer i at opleve forsatte reguleringer af vandløb, fjernelse af levende hegn, dræninger og udtørringer, hensynsløs kemikalieanvendelse, grusgravskratere o.s.v.

Den klassiske problemstilling, hvorvidt den enkelte eller staten skal præge udviklingen kan ses tydeligt i det her omtalte emne. Hvis man vælger det sidste, er det udtryk for manglende tillid til det enkelte menneske og dets ansvarsfølelse over for helheden. Hvis man vælger det første, bliver der tale om en slags junglelov, hvor de fleste kræfter eller flest penge også vil have retten på sin side. Kan det tænkes, at vort naturforbrug bliver mere balanceret og hensynsfuldt, hvis administreringen overlades til den enkelte? Mit svar er et klart nej! Her — som det ses på en række andre områder — har den traditionelle liberale opfattelse med det frie initiativ vist sin uansvarlighed, idet denne opfattelse, let fordrejet, direkte opfordrer til at gøre, hvad man vil — in casu forbruge løs af naturen uden tanke på andet end profit, forrentning, vækst, produktivitet. Disse begreber er knyttet sammen med noget privategoistisk, hvis bærekraft måles i kontanter! Hvordan skal heroverfor sætte noget æstetisk, noget psykisk — noget, der ikke direkte kan måles og vejes og give overskud? Den almindelige liberale »styring« har vist sig ikke at være nogen styring, men en laden-stå-til-holdning, der har været effektiv så længe, der har været nok af værdierne. Men efterhånden er der knaphed på naturgoder, og en effektiv, overkommunal — gerne statslig styring og planlægning er en betingelse for at redde, hvad reddes kan. Derfor må der ske en holdningsændring over for begreberne samfund og stat, så de ikke længere opfattes som modstandere, der skal bekæmpes, men som den regulerende faktor, der er betingelsen for, at vi alle kan være her.

Udgangspunktet for denne artikel var natur- og miljøproblemer. Jeg har søgt at sige, hvor det bærer hen, hvis I ikke vågner op og bliver klar over jeres ansvar og muligheder, og jeg har søgt at pege på konsekvenserne, hvis I ikke ændrer jeres holdning. Jeg har også her til sidst villet sige noget om, at tendensen i dag til at vælge de lette løsninger, det tilsyneladende ukomplicerede, er meget farligt, fordi det i første omgang fritager jer for at sætte jer ordentlig ind i problemerne. Hvis I ikke gider at arbejde seriøst med tingene, så skal I blot, som mange andre, pege på de personer, der serverer de lette løsninger. Men I kommer til at betale regningen senere! Hvis I derimod mener, at der står noget alvorligt på spil, noget med livskvalitet og udfoldelsesmuligheder, så skal I give Søren Kierkegaard ret, når han skriver, at sandhedens modsætning er forenkling — og I skal leve derefter!

Per Mossin

— *Jamen, hvor pokker er den knap, der kan lukke for vandet?!*

(Bo Bojesens tegning fra 62)

„Familieidyl”

Rundt om lærerhjemmene, der er tilknyttet Ringe Efterskole, har vi efterhånden fået anskaffet os en del små børn. Derfor får vi os ofte en del børnesnak.

Som nogle af jer ved, har Tyge og jeg to piger — naturligvis, så jeg har nogle at lave gymnastik med — Sanne på 3½ år og Ann Lene på 8 mdr.

Inden vi fik Sanne, og medens jeg gik og ventede hende, var det slet ikke noget problem, hvordan vi skulle opdrage vore børn, det mente vi at vide alt om. Det vi tænkte mest på, var hvad han eller hun skulle hedde, og så talte vi en hel del om, hvor dejligt det skulle blive, når vi skulle have sådan en lille en hos os hele tiden. Vi ville blive en rigtig lille familie. Tænk, når vi skulle spise, sidde pænt omkring bordet med vor dejlige lille rene unge imellem os.

Jeg vil give jer et lille eksempel på, hvorledes de hyggelige familiemåltider, som vi drømte om, foregår i virkeligheden: Hver dag mellem kl. 17 og 18 er maden færdig og vi skal spise.

Sanne kommer løbende og spørger: »Skal vi have røde pølser?«

»Nej, frikadeller«.

»Jeg vil ikke sidde på den stol, jeg vil sidde i Ann Lenes den høje!«

»Nej, der skal Ann Lene sidde«.

»Hun kan da bare sidde hos far«.

»Nu skal mor give dig noget mad«.

»Nej, nej, ikke sovs på kartoflerne, så bliver de jo grissede«.

For en sikkerheds skyld spørger vi:

»Skal de skæres i stykker?«

»Ja, sådan«. Hun laver en underlig kantet bevægelse med hånden.

Endelig spiser hun.

Far har i mellemtiden moset kartofler og kød, så godt han

nu kan, samtidig med han skal holde en lille sulten unge på afstand. Bang! Da kom hun alligevel for tæt på bordet, den sidste glas-sutteflaske gik på gulvet; vi må hellere gå over til plastik.

»Far vil du godt mose mine kartofler, så de ligner Ann Lenes?«

»Jamen før sagde du — nå ja«.

»Mor jeg skal tisse«. o.s.v., o.s.v.

Endelig bliver det vores tur, og medens vi sidder og spiser den halvkolde mad, ser vi på to små glade hoveder med sovs op til begge ører. Så kan vi ikke lade være med at tænke på, at det måske ikke lige var det, vi forestillede os for 4 år siden, men de er nu dejlige alligevel.

Med denne lille episode fra vores hverdag, vil vi ønske jer alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Ann Lene, Sanne, Tyge og Inge

Tænk over følgerne

En amerikansk pædagog, John Dewey, skal have sagt: »Mens man som regel taler om at tænke en tanke, et standpunkt, en indstilling eller en holdning igennem til den sidste forudsætning, mener jeg, at det er nok så vigtigt at tænke den igennem til dens sidste følger«.

Det er i virkeligheden en sandhed, som burde ligge til grund for alt, hvad mennesker foretager sig.

Mange ting, som mennesker har gjort, har fået katastrofale følger, fordi man ikke havde tænkt over følgerne, eller i hvert fald ikke tænkt grundigt nok, og det er ikke vanskeligt at finde eksempler herpå.

Et uhyggeligt eksempel er lægemidlet thalidomid, som kunne lindre graviditetskvalme. Det blev trukket tilbage fra handelen i 1962, fordi man opdagede, at det medførte fostermisdannelse. Men inden man opdagede det, var der verden over født i tusindvis af misdannede børn som følge af, at mødre havde indtaget thalidomid under svangerskabet.

Mange mennesker har dog fået øjnene op for den slags problemer, og forskerne forsøger ihærdigt at bekæmpe uheldige bivirkninger. Men de kæmper, i vor moderne tid med al dens tekniske udvikling, på ulige vilkår, måske fordi de mennesker, som har sat penge i problemerne ikke har råd eller tid til at vente på et, i mange tilfælde, langvarigt forskningsarbejde.

Et nyere problem, som for mig at se, ikke er tænkt igennem til dets sidste følger, er atomkraft. For det første føler jeg mig ikke overbevist om, at faren for uheld på atomkraftværkerne er så lille, som nogle eksperter gerne vil gøre den til. For det andet kan jeg vanskeligt forestille mig, at det radioaktive affald fra værkerne kan anbringes et sikkert sted. Vi kan nemlig ikke smide noget væk her på jorden, blot ved at flytte det fra et sted til et andet.

Jeg skal ikke råde nogen til eller fra atomkraft på længere sigt, men så længe der er så mange uafklarede ting og så mange modstridende meninger om det, mener jeg ikke, det er ansvarligt at gå ind for det.

Og hvad med vor egen dagligdag?

Foretager vi os ikke ofte ting, enten i ophidselse, af skødesløshed eller »for sjov«, uden at tænke på følgerne?

Alene den måde, hvorpå vi taler til hinanden, vidner undertiden om manglende omtanke. En kåd bemærkning, f.eks. om en andens udseende, kan gøre meget ondt, og måske være med til at gøre livet surt. Hvis man bagefter bebrejder »synderen«, hører man næsten altid udtryk som »Det troede jeg da ikke der ku' ske noget ved«. Men mon ikke snarere sagen er den, at der overhovedet ikke var gjort overvejelser i den retning.

Om kort tid fejrer vi igen et årsskifte, og i den forbindelse kan jeg ikke lade være at tænke på alle de, som har mistet syn eller hørelse på grund af tankeløst brug af nytårsskyts, og at der sikkert også denne gang vil ske alvorlige ulykker.

Derfor, tænk over følgerne af jeres handlinger, ikke blot nytårsaften, men hver eneste dag. Vi har alle et ansvar for os selv og den verden vi lever i, og det ansvar må vi forsøge at vise os værdige til at bære.

I ønskes alle en glædelig jul samt et godt nytår.

Ellen, Vagn og Jens

December

Eftermiddag.

Solen ser skærende over vort tag.

Skolen har brusende
kastet sit mørke ind imellem husene.

Et hus er vort.
Gemmer sig ydmygt bag granerne bort.

Nu blev der tændt.
Lyset er ud gennem ruderne vendt.

Venter du der?
Står du, en skygge, ved ruden og ler?

Lys bag din ryg.
Nu kom jeg hjem, trådte ind og blev tryk.

Solen, der segnede,
stiger i morgen som en ny over hegnene.

Solen, den sovende,
rejser i morgen sig stærk over skovene.

Solen, den fagre,
nyårets sol over byer og agre.

Frank Jæger

Glædelig jul til jer alle — *Esther Torp*

Er politik kun for de andre?

Man hører ofte folk sige: »Jeg interesserer mig ikke for politik«. Den udtalelse kommer ikke kun fra unge, men fra mennesker i alle aldersklasser. For de fleste er det en ikke særlig gennemtænkt påstand; interesserer du dig for, hvordan dit eget liv kommer til at forme sig, samt hvordan det skal gå dine medmennesker, interesserer du dig også for politik.

Vi må alle mere eller mindre indordne os i det samfund vi tilhører. Næsten alle vore forhold, fra vi fødes til vi dør, er under direkte eller indirekte indflydelse af samfundsordenen, det vil f.eks. sige er omhandlet af en eller anden lovparagraf. Hvem laver vore love? Det gør vore politikere i Folketinget. Vi skal altså alle rette os efter, hvad politikerne bestemmer for os. Derfor må det være enhver borgers pligt at lytte til, hvad politikerne siger og mener, ligesom vi har pligt til og krav på at være med til at bestemme, hvilke politikere, der skal præge samfundets udvikling.

Da Lone Dybkjær for nylig holdt foredrag her på skolen om fremtidens energiproblemer, ankede en af tilhørerne over at være blevet »narret« til et politisk møde, i stedet for et »almindeligt« møde. Den indvending kunne modsiges med flere argumenter, bl.a. dette: Vil man have et bestemt emne belyst sagligt, må man spørge et menneske, der har særlig indsigt i netop det emne, og så kunne det jo godt blive en politiker, man spurgte. Det er da heller ikke unaturligt at få en politiker til at behandle spørgsmålet energi. Vort valg af energiforsyning er i høj grad med til at forme fremtidens samfund, altså i høj grad et spørgsmål om politik.

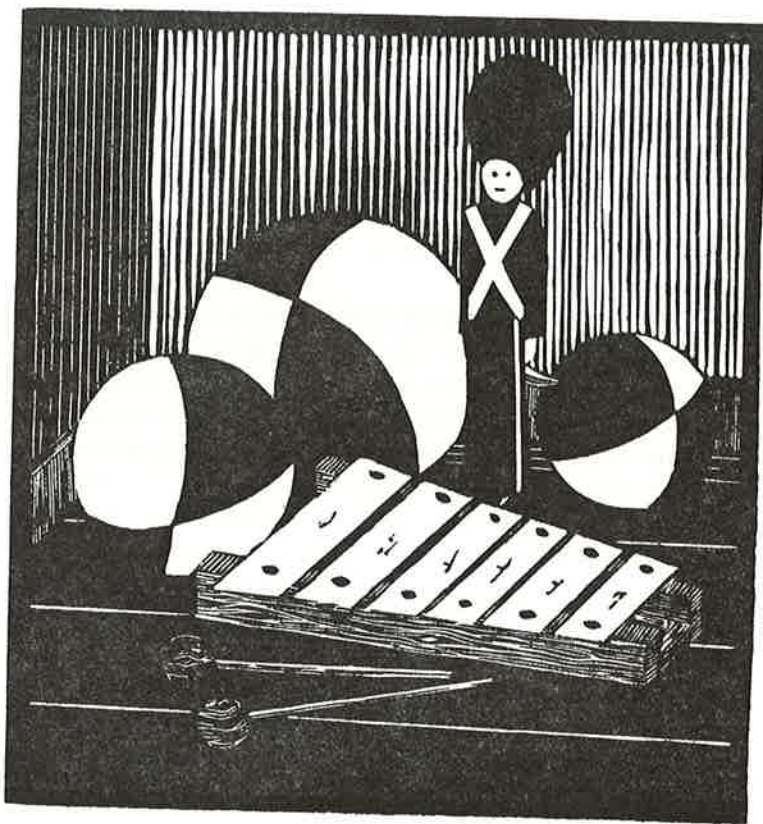
Lone Dybkjær repræsenterer i energispørgsmålet ikke et enigt parti, men sin egen personlige mening. Netop her er et eksempel på et vigtigt spørgsmål, man må tage en helt personlig stilling til, uanset hvilken politisk overbevisning man ivotrigt har.

Dette mener jeg, fordi konsekvenserne af den energiform, vi vælger nu, bliver en stor del af vore efterkommeres fremtid. Derfor er det vigtigt, at vi ikke vælger forkert, og at ansvaret deles af så mange som muligt, vel at mærke af mennesker, der interesserer sig så meget for politik, at de sætter sig ind i problemerne.

Herdis

I ønskes alle en rigtig glædelig jul!

Jacob, Herdis og Robert

At blive far...

Gennem det meste af et år bliver man vænnet til tanken, at man skal være far. Det lille væsen prøver oftere og oftere at komme i kontakt med mig; eller er det gymnastik hun laver? Hun kræver i hvert fald sin plads i samfundet, og lillesøster bliver efterhånden en person vi kender mægtig godt.

Så en dag meddeler hun, at nu vil hun opleve verden ude hos os, og vi er ikke spor forbavsende over, at det alligevel blev en dreng.

Nu følger en tid, hvor intet bider på én. Til alle, der viser den mindste interesse, fortælles alt om den lille supermand: hvor lang han er, hvor meget han vejer, hvor højt han skriger. Lykønskningerne kommer fra alle sider, så man virkelig føler, at det er noget ganske enestående at blive far. Al den virak kan moderen desværre ikke deltage i, for når hun kommer hjem med ham, har faderen jo fortalt alle om lillebror.

Dagene, inden de to kommer hjem er noget travle: arbejde, besøg på sygehuset, indkøb af det, der alligevel manglede til den ny verdensborger og atter besøg på sygehuset. Sådan går tiden hurtigt, og endelig skal de hentes hjem. Nu går det først rigtigt op for én, at ansvaret for det lille væsen helt og holdent er vores eget og først nu melder problemerne sig. Hvad kan han tåle at spise, hvorfor skriger han mellem måltiderne, er det for koldt at komme ud o.s.v. Han kan jo slet ingenting og tager al moderens tid, mens jeg som en anden fuglefar skaffer føde til huse. Når man i en sen natte-time betragter en søvning, suttende unge, drømmer man ikke om, hvor hurtigt han er klar til at blive et selvstændigt væsen, der vil spise selv og helst også gå selv.

Hver eneste dag sker der noget nyt, ind imellem kan en sådan størrelse være en sand prøvelse for sine forældre, men glæden ved at have sådan en trold vokser lige så hurtigt, som han gør.

Robert

*Som en fortsættelse af mit bidrag til elevskriftet 1975 — Jubilæumsskriftet om Ringe Fri- og Efterskoles historie, sender jeg følgende digt om sangens betydning.
(Af alb. Andersen)*

Som en rislende kilde nynner visen,
og vi lytter med smil til dens spil,
ja, vi hører en latter gennem brisen,
og vi føler en fryd blive til.

Som en brusen i kornet synger sangen
i vort hjerte til fædrenes land,
og den flyver med blæsten over vangen
og den fligede, tangklædte strand.

Som en susen i skoven, når den falmer,
og det bærer mod vinter og død,
brød vor længsel sig vej gennem salmer
over angsten og hjerternes nød.

Lad dem tone da: Vise, sang og salme,
hver sin del af vort livs melodi.
Der er giger og klokker af malme,
og vor glæde og nød er deri.

De bedste hilsener til alle elevskriftets læsere.

Karl Hedemann

På gymnastikturné i USA

I februar måned var jeg på gymnastikturné i USA — nærmere betegnet Californien, Arizona og Nevada.

Hans Rosager, Skårup, som har boet i Californien i mange år, tilrettelagde turen. Gymnasterne — 12 piger og 13 drenge — var fra Svendborg amt. Jeg var instruktør for drengene, og vi havde mange dejlige træninger inden afrejsen. Vi brugte mange søndage til træning og tilrettelæggelse af turen, da der var mange ting, der skulle klares, bl.a. rejsedragt, leje af gymnastikdragter og folkedanserdragter, pas som skulle sendes til ambassaden, køb af billetter, tegning af forsikringer; men alle de praktiske ting hjalp gymnasterne os med.

Den 28. jan. 1976 var dato for afrejsen. Det var koldt den dag, husker jeg. 4-5 graders kulde, men det blev anderledes senere

Solskin og palmer i det sydlige Californien

på dagen, for da vi 12 timer senere steg ud af flyet i Los Angeles, fik vi at vide, at der var 28 graders varme, og det var virkelig varmt, men med dejlig frisk brise. Jo, vi nød det.

I de 30 dage vi var i Amerika, gav holdene 19 opvisninger, og hver opvisning varede 7 kvarter. Vi kørte i 3 folkevognsbusser og tilbagelagde en strækning på 8000 km. To af gymnasterne var mekanikere, og de passede busserne; vi havde ikke et eneste motorstop. Vi indlogerede os dels på skoler og dels hos private, og det må siges, at værterne gjorde meget for os.

De områder, hvor vi gav opvisning, havde store naturseværdigheder. Vi besøgte den berømte Yousimite-dal, Sequoia National Park med de store redwoodtræer. Vi har set dadelpalmeplantager i det sydlige Californien, nær den Mexicanske grænse, appelsinplantager i massevis (de har også fremmedarbejdere, for det var mexicanere, der plukkede appelsiner). I Nordcalifornien så vi Lassens National Park. Et bjerglandskab med sne på grangrenene og hvide bjerge i baggrunden, og det dejligste solskin. Efter 2 timers kørsel derfra, var vi nede mellem blomstrende frugttræer. Grand Canyon med de dybe kløfter, som ligger i det nordlige Arizona, er fantastisk, det kan slet ikke beskrives, men skal opleves.

Af forlystelsessteder besøgte vi Disneyland, Sea World og Las Vegas — tre vidt forskellige forlystelser. Disneyland, med alle de sjove figurer, Sea World med delfinsjov af format og Las Vegas med den helt store spillelidenskab. Folk kunne simpelt hen ikke holde op med at spille før pengene var brugt.

Om vore opvisninger kan jeg sige, at det gik godt. Publikum var begejstret, og der faldt mange rosende bemærkninger efter hver opvisning. Mange amerikanere er overrasket over, at der er så stor en interesse omkring det frivillige foreningsarbejde, og i særdeleshed gymnastikken, som er uden konkurrence.

Den sidste dag var vi i Mexico, og det var nok noget af det, som gjorde størst indtryk. Jeg tror, at mange af os kom til at tænke på, hvor godt vi har det i Danmark.

Lars Liengaard

Kære gamle elever

Et år er gået —. Jeg vil her prøve, at redegøre for det foreløbige resultat af de drøftelser og overvejelser, vi her har gjort os med hensyn til tankerne, der gentagne gange er rejst på generalforsamlingen om kursus her på skolen for gamle elever.

Det første problem vi støder ind i, er det økonomiske. Skal et sådant kursus omfattes af tilskudsloven er det en betingelse, at kursisterne er i aldersgruppen 14-18 årige, da det kun er denne aldersgruppe skolen er berettiget til at afholde kursus for, hvis der skal ydes tilskud fra staten. Vi kunne selvfølgelig afholde et kursus uden nogen form for tilskud, men det tror jeg vil blive så dyrt, at vi ikke kan få en rimelig tilslutning. (Vi arbejder videre med sagen, og prøver om denne tilslutning findes).

I har nyligt modtaget en henvendelse fra os om, at indbetale for årsskriftet; ca halvdelen har imødekommet opfordringen, tak for det.

Jeg regner med at elevmødet 1977 vil blive afholdt den 4-5. juni. Der bliver som sædvanligt udsendt indbydelse til medlemmerne.

Alle årsskriftet læsere ønskes en glædelig jul samt et godt nytår.

Erna og Erling Andersen

På grund af tidnød har jeg ikke fået skrevet et indlæg til dette årsskrift. Vi er nemlig blevet tre — vi fik en lille datter den 14. november, så der er pludselig vendt op og ned på alting. Men med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår, sendes I de bedste hilsener.

Signe, Ingeborg og Arne Ploug

Nyerhvervelse til skolen

I efteråret fik skolen mulighed for at forpagte en mindre strå-tækt landbrugsejendom med et tilliggende på 6 tdr. land, af Ringe kommune. Vi overtog ejendommen 1. november, og for-pagtningen gælder for en 5 års periode.

I vil måske spørge, hvad vi vil med en sådan ejendom, og jeg kan love jer, at vi har mange, mere eller mindre realistiske planer. Foreløbig har Vagn og Asger Stokholm sammen med nogle elever, indrettet et dejligt keramikværksted på ejendommen, og det er mit indtryk, at eleverne nyder at komme derover. Ejendommen ligger kun et par hundrede meter fra skolen, men dog i et smukt og kuperet terræn, og vi har tænkt os at gøre et yderligere forsøg på at gøre stedet til et dejligt naturområde, idet vi vil foretage forskellige beplantninger og oprensning og udgrave et vandhul, der i mangfoldige år har været brugt til losseplads. Denne opgave har det været naturligt for vildt- og miljøholdet at beskæftige sig med, under ledelse af Per Mossin.

De øvrige arbejdsopgaver, som skal udføres på ejendommen — herunder have- og markarbejde — tilrettelægges af Jens Peter og udføres af elever og lærere i fællesskab. Vi har indtil nu haft tre variationsdage, hvor eleverne i grupper har løst forskellige arbejdsopgaver, indendørs eller udendørs. Jeg tror, at mange elever synes, at det er en rar afveksling fra hverdagen.

Endnu har vi ikke dyr på ejendommen, idet myndighederne forlanger, at ejendommen i så tilfælde skal være beboet, men det er muligt, at vi engang får en mindre besætning.

Det er vort håb, at mange elever må finde glæde ved at beskæftige sig med praktisk arbejde, og løse opgaver, som enhver, der får deres eget hjem, bliver stillet over for.

Til slut sendes årsskriftets læsere ønsket om en god og glædelig jul og et godt nytår.

Klaus, Michael, Ruth og Asger

Variationsdag på ejendommen

Fugten skal væk fra grunden

Mosen ryddes

Mindeord

Aage Stokholm

Stokholm er død! Denne smertelige meddelelse nåede os tirsdag den 28. september.

Vi fatter det ikke. 10 dage forinden færdedes han tilsyneladende rask og frisk iblandt os. Han kom på sygehuset med et hjertetilfælde, og vi troede alle, at den gode fremgang, der hver dag skete, ville føre til hurtig helbredelse; men en blodprop ramte ham ganske uventet og gjorde ende på hans liv.

Mange, mange gamle elever vil sørge med os over Stokholms alt for tidlige bortgang. Han vil blive husket som et usædvanligt fint menneske, husket for hans stilfærdige, beskedne væsen

Stokholm jagede aldrig. Han havde altid tid til at vente på de svageste og til at lytte til sine elevers problemer, indgyde dem nyt mod. Han besad en urokkelig tro på mennesket.

Meget har vi mistet ved Stokholms død, men i samlivet med ham lærte vi at forstå, at vejen altid fører videre, og at vi er forpligtet til at gå den, så længe vi lever.

Lad os gå vejen med hans gode livseksempel i varetægt og lade dette være måden, hvorpå hans gode minde holdes i ære.

I årsskriftet 1974 skrev Aage Stokholm omstående artikel, som gengives, fordi den helt dækker billedet af, hvem han var: Et levende, søgende menneske!

FASTE MENINGER

»At tvivle på sine egne vurderinger er et sundhedstegn. Men vi trænger til mange flere, der kan stoppe deres enetaler for at lytte, spørge og tage ved lære. Vi kender udtrykket 'at have sine meningers mod'. Det bruges som en kompliment, som om ens overbevisning bliver mere rigtig, fordi man kæmper for den. Men alt for ofte er dette ikke andet end en lukket indstilling til tilværelsen, og de 'meninger', der kæmpes for, er kun en samling fordomme.

Det vi savner er flere mennesker, der tør stå ved, at de kan være i tvivl, som har 'deres usikkerheds mod'. Vi trænger til flere, der kan stoppe op i deres enetaler for at lytte til andre, spørge og tage ved lære.

Det er ikke kun, når folk vover sig uden for deres eget fagområde, at de fremsætter deres ensidige synspunkter, som om de var nøgne kendsgerninger.

Vi danner os vore meninger på grundlag af en række vurderinger. På ethvert trin i tankerækken kan indsni sig en fejl. Vi kan ikke gå ud fra fejlagtige kendsgerninger, eller tillægge dem en uforholdsmæssig betydning eller drage forkerte konklusioner.

Det er næppe for meget sagt, at for hvert synspunkt, vi sværger til, er der et andet menneske, der med lige så stor overbevisning går ind for det modsatte. Og den stædighed, hvormed vi holder fast ved vore meninger, er næppe nogen pålidelig målestok for, om vi har ret.« (Aage Stokholm)

Gunnar Kjær

Mindeord

Det var med sorg, vi her i sensommeren modtog budskabet om at Kristen Jørgensen var død, — ufatteligt, at så ungt et menneske ikke var iblandt os mere.

Kristen Jørgensen gik som barn i friskolen og var senere elev i efterskolen, — han var i bestyrelsen for elevforeningen og medlem af skolens bestyrelse i en årrække.

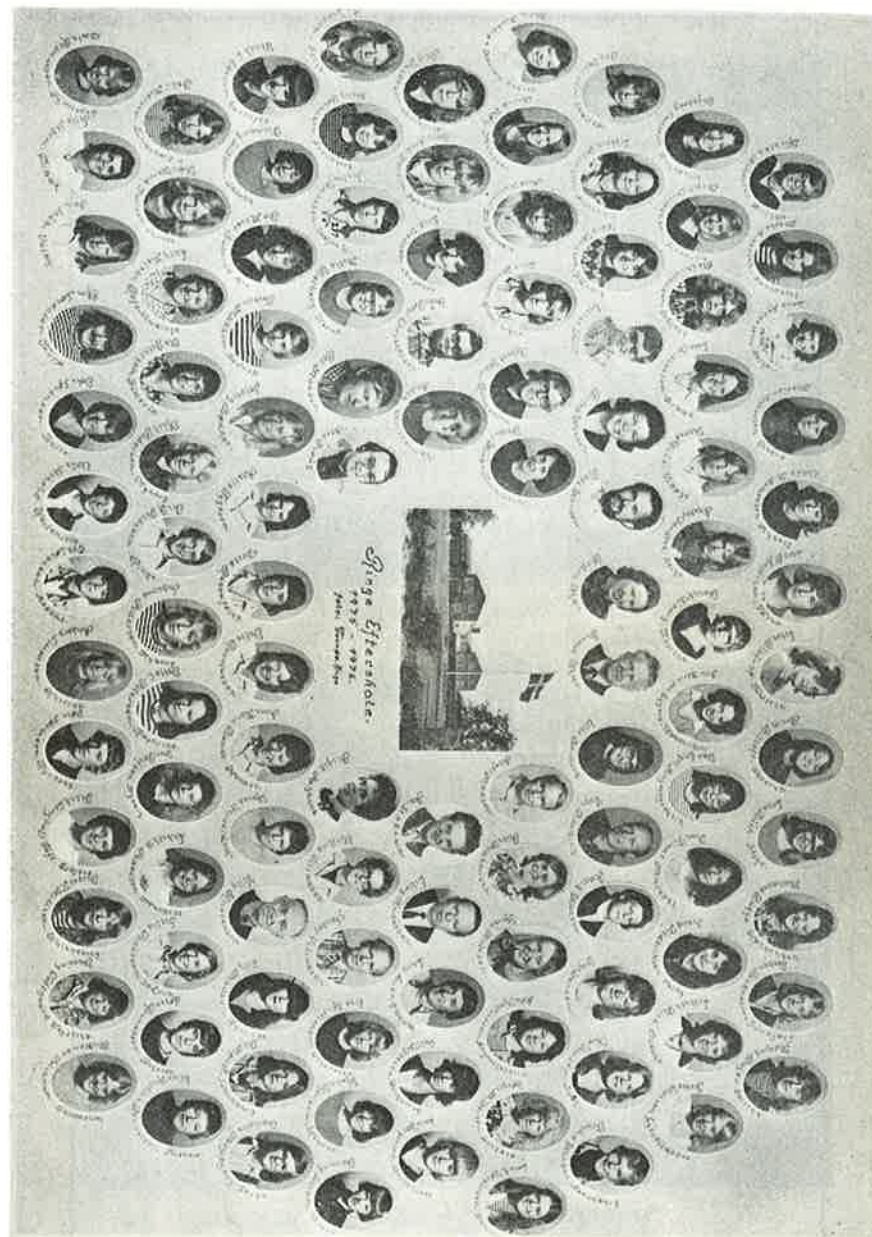
Vi, der i disse år havde et nært samarbejde med ham, lærte ham at kende som et klogt og redeligt menneske, et menneske, man helt og fuldt kunne stole på; han ville det gode i samfundet.

Kristen Jørgensen drev til sin død, sammen med sin kone og to børn, fødegården i Kellerup ved Ringe. Han var en dygtig landmand, der gik op i arbejdet med liv og sjæl og det var midt i denne gerning, at døden indhentede ham.

Vi har ved Kristen Jørgensen's alt for tidlige bortgang, mistet et meget aktivt medlem af skolekredsen og dertil et fint og redeligt menneske.

Jeg vil gerne udtale: Æret være Kristen Jørgensen's minde.

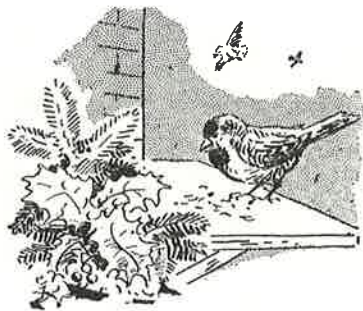
Verner Tange

Det gælder nu som aldrig før,
at andres lod er fælles kår,
at nøden i din nabos gård —
den banker på din egen dør.

Før menneskeliv blir menneskeværdige,
står verden for en uvis dom.
Tak, hver og een som vidner om,
at der måske er ti retfærdige.

Piet Hein

I ønskes alle en glædelig jul og et godt nytår.

Lise-Lotte og Lars Liengaard

Variationsdag på ejendommen

Haven skal graves

Der skal også laves pejsebrænde

De bedste hilsener med ønsket om en god jul samt et godt nytår.

Astrid Hansen

Hej allesammen!

Så er det blevet min tur til at berette om mine oplevelser og hændelser.

Efter skoleopholdet kom jeg i lære på Tårnby Apotek, alt imens jeg fartede frem og tilbage over bæltet. Jeg savnede Fyn meget i den første tid. Min læretid var tre år, og i denne tid boede jeg hjemme, men i 1970 traf jeg min nuværende mand, og vi blev gift et år efter i maj 1971. Vi havde fået en lejlighed på 2 værelser i Valby. Den var vi meget glade for, da det er svært at få en lejlighed i staden.

Min mand var mekaniker, men begyndte nu at uddanne sig til børnehavelærer, og jeg synes vejen til mit arbejde på Amager var for lang, så jeg fik arbejde på Valby Apotek. Der var jeg i halvandet år. Jeg brød mig nemlig ikke meget om at være der, så jeg søgte en ny stilling. Det var noget helt andet, nemlig som laborant på Institut for Medicinsk Mikrobiologi. Det ligger lige ved siden af Rigshospitalet. Det er et skønt sted at være. Vi har det så godt sammen, og arbejdstiden er jo helt anderledes end på apotek.

Min mand er selvfølgelig i mellemtiden blevet færdig med sin uddannelse og arbejder i en børnehave i Vanløse.

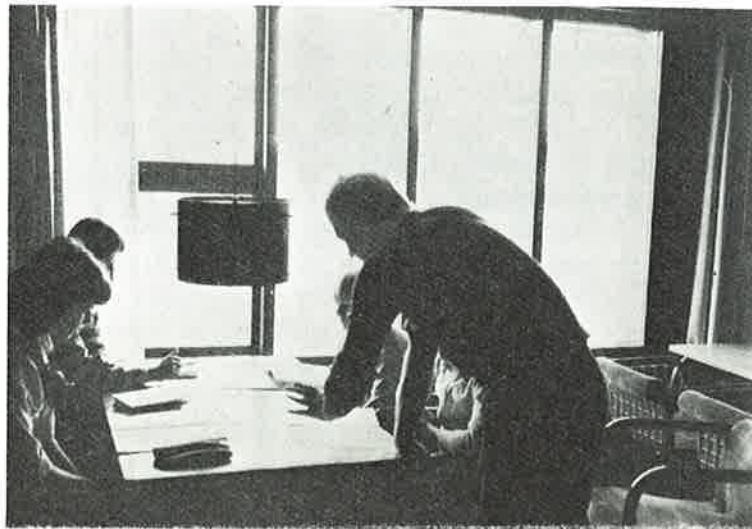
Vi boede i lejligheden i Valby i 5 år, men i sommer købte vi hus på landet. Det havde længe været vores drøm, men blev forsinket noget af, at min mand var arbejdsløs i et halvt år. Det ligger i Kirke Eskilstrup, som ligger på Midtsjælland ved Tølløse.

Vi har stadig vort arbejde i København, da togforbindelserne er nogenlunde gode, og rejsetiden en time. (Hver vej).

Selvfølgelig er der mange hilsener til lærere og elever.

Jeg er meget spændt på at læse elevskriftet i år for at læse, hvordan det går med I andre.

Kirsten Thommesen (f. Pedersen)
Bøgevej 5, 4360 Kr. Eskilstrup

Der undervises

Hej, »gamle« og nye elever og lærere!

Ja, nu er problemet hvad jeg skal skrive. Det synes som om det kun er »et par måneder« siden jeg havde en dejlig tid på Ringe Efterskole. Når jeg nu sidder her og skal skrive hvad jeg har foretaget mig i de sidste 10 år, synes det som om der ikke rigtigt er sket noget spændende.

Som de, jeg var sammen med i 1966-67 sikkert husker, så var min eneste interesse landbrug, så da jeg kom hjem fra Ringe, fik jeg arbejde på en gård på Ærø, det var meget interessant og jeg lærte meget om landbrug. Alt i alt havde jeg en dejlig tid der, men efter et par år, var det ligesom interessen faldede en smule, og jeg begyndte at spekulere på at få en uddannelse. Resultatet blev, at jeg 2. januar 1970 startede som arbejdsdreng og 4 mdr. senere som lærling hos mekaniker H. Vilsmark i Søby på Ærø. Der havde jeg nogle lærerige år, og jeg fandt ud af, at det var mere end blot at skifte olie og tændrør for at lære til mekaniker.

Da jeg fik mit svendebrev, begyndte jeg at tænke på at se lidt mere af verden, og efter at have forhørt mig på forskellige job i Tyskland, blev resultatet at jeg fandt arbejde i Canada. Den 9. oktober 1974, var jeg een af de 8, der rejste til Winnipeg, Canada, for at arbejde som mekaniker. Jeg havde arbejdstilladelse for et år, men efter det år var gået, havde jeg stadig lyst til at se noget mere her omkring, så jeg fandt et andet job, og med halvdelen af papirerne ordnet rejste jeg hjem i begyndelsen af oktober 1975. Da jeg kom hjem søgte jeg om immigrationspapirer til Canada, og omkring juletid havde jeg alting ordnet. Den 13. januar 1976 rejste jeg tilbage her til Winnipeg.

Siden den 15. januar har jeg arbejdet hos White Truck's Sales, det er udelukkende lastvogne med Cummin, Detroit eller Cattarpiller motorer fra 250 HK til 450 HK.

Det er et ret interessant arbejde, og jeg er meget glad for at være her, men jeg må indrømme, at jeg glæder mig til at komme hjem på ca. 1 månedes juleferie.

Nu vil jeg slutte med en hilsen til alle de »gamle ti-åringer«, til alle lærere, nuværende og forhenværende elever og sidst, men ikke mindst til Henry og Mogens, som jeg boede sammen med.

Film til debat

Så er der dækket til alle

En tak til alle dem, jeg var sammen med, det var en tid, jeg aldrig vil glemme.

Med de bedste ønsker for en god jul og et godt nytår.

Hilsen — Svend

Nuværende adresse:

Svend R. Nielsen

906-700 Setter Street

R24-015 Winnipeg, Manitoba, Canada

— — —

Kære kammerater og lærere fra 1966-67!

Så er der gået 10 år siden vi var på efterskole.

Efter jeg kom ud af skolen, var jeg på Krarup Maskinfabrik. I 1971-72 aftjente jeg min værnepligt, først i Skive, senere i Holbæk.

Da det så var overstået, kom jeg til vognmand Anton Nielsen i Ringe, der var jeg et års tid, hvorefter jeg kom op på Krarup Maskinfabrik igen. Der er jeg endnu.

Til sidst vil jeg ønske alle lærere og elever, gamle som nye, en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Med venlig hilsen

Henning Hylleberg

Alpevej 3, Egebjerg, 5771 Stenstrup, Fyn

— — —

Kære »gamle« elever 1965-66!

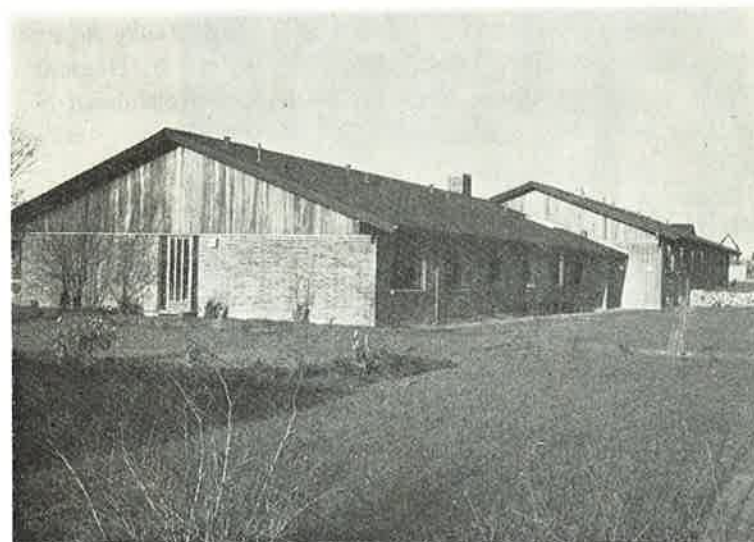
Hvordan mon I har det allesammen?

Synes lige, at jeg vil fortælle, hvordan jeg har det, og hvad jeg har oplevet de sidste 10 år, selv om det ikke er en fantastisk spændende historie.

Efter opholdet på Ringe Efterskole tog jeg realeksamen på Sct. Michaels Skole i Oure på Fyn. Det var hele tiden min mening at uddanne mig til sygeplejerske, men inden jeg påbegyndte denne uddannelse, ville jeg ud at se mig om, så i august 1970 tog jeg med båden til England, for at bo hos en engelsk/jødisk familie som au-pair-girl. Det var en spændende tid, hvor jeg dels lærte en masse engelsk, dels lærte at klare mig selv.

Skolen set fra syd

Pigefløjen

I april 1971 tog jeg tilbage til lille Danmark, for at tage en forprøve på Svendborg Sygehus. Jeg bestod prøven og startede sygeplejeuddannelsen på Ubberup Højskole ved Kalundborg, som på dette tidspunkt var forskole for sygeplejeelever. Der læste jeg som en gal i 5 mdr., men vi havde alligevel tid til andet end sygeplejefagene, såsom foredrag, gymnastik, dramatik og desuden havde vi nogle gode hyggeaftener og et strålende kammeratskab.

I januar 1972 blev jeg optaget på Sygeplejeskolen i Svendborg, og nu begyndte 3, ikke altid lige spændende, år som sygeplejeelev, blandt andet på grund af et ret udbredt hieraki, som findes på mange sygehuse. Det lykkedes mig dog at komme igennem de 3 år, og i dag er jeg lykkelig for mit job som sygeplejerske på Rigshospitalet, hvor patientpleje og tonen mellem både personale og patienter iøvrigt er meget bedre end mange andre steder.

I 1974 blev jeg gift i Vejstrup Valgmenighedskirke med alle tiders dejlige mand, og i 1975 samme år, som jeg blev færdiguddannet fik vi en lille dreng.

Venlig hilsen

Bodil Spejlborg Poulsen (f. Hansen)
Borups Alle 112, 4. th., 200 København N

Hermed sender jeg min bedste hilsen til alle der går i Ringe Fri- og Efterskole. Jeg håber I er glade for at være der; dengang jeg var der var jeg glad for det. Jeg kan bare ikke huske lærerne, dog husker jeg Kirsten som vi havde til kjolesyning.

Som I kan se, er jeg flyttet til Christianshåb.

Efter skolen kom jeg i lære på kommunekontoret, hvor jeg blev uddannet som assistent og efter 9 år er jeg nu oprykket til overassistent. Jeg arbejder i incasso og som pantefoged, for vi har også fået indført skat i Grønland.

Det ville nok blive for langt et brev, hvis jeg skulle fortælle alt hvad jeg har oplevet i 10 år. Det er ikke til at forstå hvor tiden er blevet af.

*Det er
varmt*

*Det er
koldt*

Jeg er også blevet gift og har en lille pige på 5 år. Jeg blev gift med en dansker, som er selvstændig maler heroppe..

Når jeg kommer til Danmark igen, vil jeg meget gerne komme og besøge skolen. Jeg har boet i Danmark i 2 år, men rejste til Grønland igen. Jeg har også været på Handelsskole i Ikast og mange andre steder.

Jeg vil slutte her, og sender mange hilsner til gamle skolekammerater og lærere.

Hilsen

Karen-Amian Hansen (f. Mørch)

Hej, gamle kammerater!

Ja, så er det 10 år siden, vi gik på Ringe Efterskole. Da I rejste fra skolen, blev jeg hos Kjærs et års tid i huset, hvor jeg passede deres 4 børn, Bodil, Lone, Terkel og Niels, og her havde jeg det dejligt, hvad I sikkert forstår.

Derfra rejste jeg til Kerteminde Husflidshøjskole, hvor jeg arbejdede i køkkenet. Da jeg vidste jeg skulle derned som elev, rejste jeg et år før, for at komme lidt væk. Jeg fik arbejde som køkkenleder på et alderdomshjem i Bogense, »Solgården«. Atter noget med madlavning, men nu var det også forbi. Tilbage til Kerteminde Husflidshøjskole, hvor min uddannelse som faglærer skulle begynde. Det er en uddannelse på 3 år, hvor jeg har lært kjolesyning, stoftryk og andre hobbybetonede beskæftigelser. Nu arbejder jeg som beskæftigelsesvejleder i terapien på plejehjemmet »Egvang« i Ullerslev.

Det var lidt om, hvad jeg har foretaget mig, siden vi forlod skolen. Nu bliver det spændende at læse i elevskriftet, hvad I har foretaget jer.

Jeg vil slutte med at ønske kammerater og lærere fra vinteren 1966-67 en glædelig jul og et godt nytår. Håber vi ses til elevmødet næste år.

Venlig hilsen

Bodil Nielsen

Aasvej 3, 5862 Herrested

Hej venner fra 1966-67!

I år er det din tur«.

Sådan har Kjær sikkert skrevet til så mange af os som muligt, OK, så er det vores tur til at mindes »gamle dage«, og jeg håber, at der kommer mange indlæg i dette års elevskrift. Jeg glæder mig allerede til at læse om alle jeres bedrifter.

Kan I huske da vi kom til Ringe Efterskole for første gang, hvilket syn, det glemmer jeg sent. Kufferter, tasker, dyner, båndoptagere m.v. spredt ud over hele skolen, jo — det var tider, men »ORDNUNG MUSS SEIN« og det blev der da også næste dag, hvis jeg ikke husker helt forkert.

Nå, men nu vil jeg fortælle lidt om, hvad der er hændt mig siden 1967.

Desværre kan jeg ikke bidrage med de helt store epokegørende oplevelser, men lidt er det dog blevet til i løbet af de forgangne 10 år.

Da skoleopholdet var forbi, holdt jeg en god lang sommerferie, hvorefter jeg atter satte mig på skolebænken. Denne gang på Teknisk skole i Svendborg, hvor jeg tog TF. Derefter vandrede jeg planløst rundt i forskellige jobs, f.eks. var jeg lidt i radiobranchen, senere en rum tid i Schou-Epa i Svendborg, hvor jeg forresten traf en anden »gammel« elev fra Ringe (Ninna Tækker, hej med dig).

Efter et par år i erhvervslivet gik jeg atter på skole, nu Svendborg Handelsskole, hvor jeg tog en handelseksamen, som jeg senere brugte til at blive elev i Svendborg Sparekasse.

Som I alle ved, løber tiden fantastisk hurtigt. Jeg blev udlært, og sidder i dag som kasserer i sparekassens hovedkontor i Svendborg.

Skoler må virke som magneter på mig, for i øjeblikket forsøger jeg at arbejde mig igennem en uddannelse som merkonom, atter på Svendborg Handelsskole, (frivilligt og i fritiden, hvad siger I så?), det er en uddannelse der vil tage mig 3 til 4 år at gennemføre på aftenskole.

Det sker tit, at jeg tænker tilbage på skolen, mindes de glade stunder vi havde, med alle vore mere eller mindre opfindsomme

påhit, visse ting er forlængst glemt, andre husker man, som var det i går, og da jeg har mulighed for at genopfriske minder næsten hver dag, kan man ikke glemme det hele sådan lige med det samme, for I husker nok »Holmer«, ham fra Bornholm, han bor nu i Svendborg på 3. år, og vi har holdt det venskab, som startede for 10 år siden, ved lige i alle de år der er gået.

Nu har jeg ikke mere at berette i denne omgang, men jeg håber vi kan komme til at udveksle flere »gamle« minder ved elevmødet til sommer.

— Skulle nogen af jer komme til Svendborg, så kig ind. — Se nu at få pakket kufferterne, så vi kan mødes så mange som muligt til vort 10 års jubilæum.

Til slut en rigtig glædelig jul samt et godt nytår til alle læsere af dette elevskrift.

Med venlig hilsen
Finn Jensen (Sorte)
Møllergade 27, 5700 Svendborg
(Tlf. 9,00 til 16,00 - (09) 21 33 22)

Kære gamle kammerater!

Ja, nu er der allerede gået 10 år siden vi var på Ringe Efterskole. Jeg vil derfor fortælle lidt om, hvad der er sket siden dengang.

Efter jeg var færdig på Ringe Efterskole, begyndte jeg som hjælpepige i Ubberud Brugs, men året efter kom jeg i lære som ekspeditrice hos Kretzschmar i Odense, hvor jeg blev udlært 1. juli 1971. Siden kom jeg igen tilbage tilbage til Ubberud Brugs.

Jeg var i mellemtiden blevet ringforlovet, og i november 1971 købte vi hus i Rørup, og vi flyttede ind til december termin. Jeg skiftede arbejde og kom over på Fairy Modestrik i Brylle som strikkeske, da arbejdstiderne var bedre der, og jeg kunne køre sammen med min forlovede, der arbejder i Tommerup.

Jeg blev fyret i Brylle i foråret 1975, da der ikke var så meget at lave. I januar havde min forlovede fået sin højre hånd stærkt læderet på et båndsav. Han gik til optræning på Odense Sygehus,

*Først
arbejde*

*Så er der
kaffe*

så nu kunne jeg gå hjemme og hjælpe ham, for vi en stor have til vort hus. Vi blev enige om at gifte os, og på vor 6 års forlovelsesdag, den 31. maj 1975 blev vi gift på Årup Rådhus.

I sommer begyndte vi at bygge et stykke til vort hus, da det ikke var så stort og nu er vi snart færdige. Min mand laver det meste selv med hjælp fra min svigerfar, der er tømrer. Det bliver dejligt at få det færdigt, så vi kan komme i orden igen.

Til sidst vil jeg ønske alle gamle elever og lærerne på Ringe Efterskole en rigtig glædelig jul og et godt nytår. Det kunne være sjovt om vi kunne mødes engang.

Mange hilsener fra
Inge Lise Jørgensen (f. Mortensen)
Rørupgyden 11, Rørup, 5560 Årup

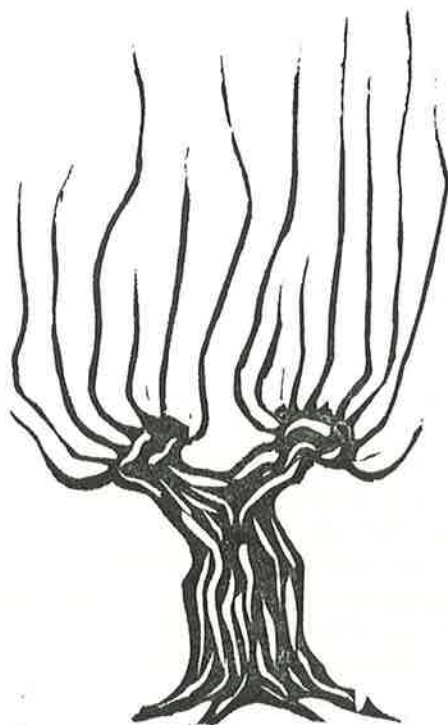
*Glimt fra
drenge-
værelset*

Elevliste 1976-77

Carsten Andersen, Dømmestrupvej 53, 5653 Nr. Lyndelse.
Ejner Kobberø Andersen, Skovby, 6500 Vojens.
Finn Andersen, Højbovænget, 5591 Gelsted.
Han Peder Andersen, Egerupvej 8, 5610 Assens.
Susanne Andersen, Egsmarken 3, 5750 Ringe.
Berith Balle, Møllevej 52, Tornemark, 4700 Næstved.
Svein Odd Bodi, Gyvelvej 53, 3., 4000 Roskilde.
Susanne Brockhoff, Yrsavej 14, 2. sal, 5200 Odense.
Andrew Carstensen, 2391 Schafflund, Finnkenweg 3.
Conny Christensen, Skovbovænget 26, 6360 Tinglev.
Ulla Højer Christensen, Stevnsvej 51, Strøby Egede, Køge.
Henning Kongstad Christiansen, Nørregade 15, 5610 Assens.
Lene Christoffersen, Fjellebjerg 5, Langesø, 5462 Morud.
Bjarne Degn, Ø. Sortemosevej 7, 5892 Gudbjerg.
Gitte Heltberg Ebbesen, Ibsensvej 24, 5000 Odense.
Henning Egeberg, Hallinghøjgård, 8900 Randers.
Gunvor Marie Elbæk, Sdr. Hygum, 6630 Rødding.
Irene Faurby, Albjergvej 23, 5883 Oure.
Charlotte Geertsen, Rørmosen 21, st., 4000 Roskilde.
Claus Hansen, Bjørnevej 28, 5700 Svendborg.
Helge Brian Hansen, Tørresøvej 52, 5450 Otterup.
Inge Hansen, Mølleløkken 115, 5300 Kerteminde.
Kaj Hansen, Mellemevej 2, 5700 Svendborg.
Kirsten Hansen, Mosevej 13, Guderup, 6430 Nordborg.
Steen Møller Hansen, Herslev Kirkevej 4, 7000 Fredericia.
Susanne Merete Hansen, Svendborgvej 90, 5761 Ollerup.
Søren Holger Vonebjerg Hansen, Møllegården 30, 5250 Fr. Bøge.
Henning Henneberg Harder, Mågevej 7, 6600 Vejen.
Niels Erik Hedeager, Ellingevej 41, 5800 Nyborg.
Helle Snejbjerg Iversen, Døckerslundsvej 166, 5000 Odense.
Per Boye Hansen, Hedelundsvej 13, 5494 Stige.

Lene Jacobsgård, H. J. Poulsens alle 74, 5250 Fr. Bøge.
Hanne Jacobsen, Odensevej 235, Ø. Hæsing, 5600 Fåborg.
Alis Jensen, Trehøje 2, Ormstoft, Humble.
Solveig Stausholm Jensen, Assensvej 70, 5750 Ringe.
Johanne Jepsen, Brakker, 6040 Egtved.
Yvonne Karin Johansen, Månevænget 8, 5883 Oure.
Lise-Lotte Jønsson, Østergade 42, 5881 Skårup.
Carl Otto Jørgensen, Planteskolevej 43, 5250 Fr. Bøge.
Jesper Bo Jørgensen, Slettensvej 55, 5493 Søhus.
Helle Kammp, Finsens alle 25, 5000 Odense.
Anne Knudsen, Gl. Hovedvej 31, 5560 Årup.
Bent Erling Knudsen, Bogensevej 166, 5475 Gamby.
Michael Tage Kock, Ellingevej 2a, Refsvindingevej, Nyborg.
Pia Kaagaard Kristensen, Limbækvej 20, 6300 Gråsten.
Niels Jørgen Larsen, Grønnegyden 148, 5482 Lumby.
Søren Bjerrum Larsen, Grønnegyden 160, 5482 Lumby.
Per Bo Lohals, Snekkemose 10, 5970 Ærøskøbing.
Ulla Wandborg Larsen, Argos alle 16, 2650 Hvidovre.
Flemming Laumark-Møller, Vilsbæksvej 4, 6330 Padborg.
Asta Helene Madsen, Nyager, Brakker, 6040 Egtved.
Ann Birgitt Malmskov, Tørresøvej 18, 5450 Otterup.
Anette Ågård Martinussen, L. K. R. Larsensvej 19, Ullerslev.
Jørgen Mikkelsen, Nørnbølling, 6650 Brørup.
Karin Møller, Traverskiftet 41, 5881 Skårup.
Torben Møller, Landevejen 90, 5661 Jordløse.
Helle Højlund Nielsen, Nørrebyvej 10, Darum, 6740 Bramminge.
Inge Lene Nielsen, Fuglebæks alle 3, 4400 Kalundborg.
Jytte Nielsen, Ståbyvej 31, 5672 Broby.
Laila Karina Søndergård Nielsen, Vibekevej 1, 5250 Fr. Bøge.
Michael Bo Nielsen, Svalevej 12, Svenstrup, Korsør.
Poul Steen Nielsen, Jellingevej 4, 5200 Odense.
Niels-Frank Nielsen, Brændeskovvej 65, 5700 Svendborg.
Anna-Lene Nordbeck, Vievænget 3, Bregninge, 5700 Svendborg.
Jette Paulsen, Ahornvej 8, 4700 Næstved.
Anne Mette Pedersen, Rørsangervej 7, 6500 Vojens.
Bo Garder Kær Pedersen, Stavnsgyden 4, Tårup, 5592 Ejby.

Kim Pedersen, Bondemose 5, 5540 Ullerslev.
Tom Falstund Pedersen, Hestehauge 1, Bøjden, 5641 Horne.
Karen Margrethe Pedersen, Kl. Berntsensvej 27, 5472 Særslev.
Bjarke Pløen, Herslev Bygade 20, 7000 Fredericia.
Henrik Rasmussen, Assensvej 12, 5683 Hårby.
John Ole Rasmussen, Østerbovej 11, 2670 Greve Strand.
Tage Vestergård Rasmussen, Torpelundsvej 2, 5792 Årslev.
Ulrik Rosager, Ullerup, 5800 Nyborg.
Kim Richard Sandberg, Vesterholtsvej 1, Løgum, Rødekro.
Jan Allan Schou, Katgyden 14, 5592 Ejby.
Birgit Sivertsen, Mannerup Møllegård, 4000 Roskilde.
Anna Marie Skov, Søndergade 11, Sh. Lyndelse, 5672 Broby.
Ketty Skovsbøl, Paxvej 46, 6650 Brørup.
Karl-Erik Straarup, Stationsvej 9, Refsvindinge, 5800 Nyborg.
Helle Sørensen, Nyborgvej 512, 5881 Skårup.
Lars Elbæk Sørensen, Varho Vestergård, 6690 Gørding.
Maybritt Lykke Voldstedlund Sørensen, Bygaden 11,
4490 Jerslev.
Tine Møller Sørensen, Karrebækvej 102 f., 4700 Næstved.
Judithe Maqe, Kap Dan, Angmagssalik.
Martharaq Sethsen, Atanmit, Skt.
Kenn Andersen, Pihls alle 3, Østerlars.
Jan Nielsen, Arnekrogen 3 a, 5960 Marstal.
Leif Christian Petersen, Rugmarksvej 14, 5800 Nyborg.
Anne Helle Withen, Østergade 23, 5881 Skårup.
Lars Olsen, Samuelsvej 10, Holsteinborg.
Tage Dorph Lennert, Salimip avK 2, Holsteinborg.
Bjarne Hansen, Nørremosevej 1, 5853 Ørbæk.

DRIFTSREGNSKAB 1975-76

Indtægter:

Indgået ved elevmødet	4455,00
Salg af årsskrift	9585,00
Renter på bankbog	265,00
Renter på girokonto	8,09
	14313,69

Udgifter:

Musik ved elevmødet	750,00
Festtegn	42,00
Porto	250,00
Trykning af årsskrift	3329,94
Forsendelse af årsskrift	2100,00
Jubilæumsgave, Erling A.	250,00
Gave, Hedemann	40,00
Indbydelsekort, elevmøde	423,20
Kuverter til do.	151,80
Porto	330,00
Årets overskud	905,00
	6646,75
	14313,69

STATUS PR. 27. 5. 1976

Aktiver:

Kassebeholdning	279,08
Girobeholdning	91,23
Bankbeholdning	9171,88
	9542,19

Passiver:

Egenkapital primo	2895,44
Årets overskud	6646,75
	9542,19

Ringe, den 27, maj 1976.

Birgit Aagaard

Regnskabet er gennemgået og intet fundet at bemærke.

*Karl Hedemann**Esther Torp*

Indhold

Ved Skolens formand. <i>Verner Tange</i>	3
Årets gang. <i>Gunnar Kjær</i>	4
Frem mod år 2000. <i>Gunnar Kjær</i>	8
Kræfternes frie spil. <i>Per Mossin</i>	11
»Familieidyl«. <i>Ann Lene, Sanne, Tyge og Inge</i>	16
Tænk over følgerne. <i>Ellen, Vagn og Jens</i>	18
December. <i>Esther Torp</i>	20
Er politik kun for de andre? <i>Herdis</i>	21
At blive far. <i>Robert</i>	23
Hilsen fra <i>Karl Hedemann</i>	24
På gymnastikturné i USA. <i>Lars Liengaard</i>	25
Kære gamle elever. <i>Erna og Erling Andersen</i>	27
Hilsen fra <i>Signe, Ingeborg og Arne Ploug</i>	27
Nyerhvervelse til skolen. <i>Klaus, Michael, Ruth og Asger</i>	28
Mindeord. <i>Gunnar Kjær</i>	30
Mindeord. <i>Verner Tange</i>	32
Elevbillede	33
Hilsen fra <i>Lise-Lotte og Lars Liengaard</i>	34
Elevhilsener	36
Elevliste 1976-77	49
Elevforeningens regnskab	53